

Gdzie kapliczka tam Polska

Kapliczki i krzyże przydrożne

Kapliczki, świątki, krzyże przydrożne są nieodłącznym elementem polskiego krajobrazu. Można je spotkać także w innych krajach, ale to u nas jest ich najwięcej. Wznoszono je na rozdrożach jako swoiste drogowskazy lub zaporę przed epidemią, fundowano dla uczczenia ważnych wydarzeń i jako wota dziękczynne. Żadne nie powstały przypadkowo, wszystkie przypominają o jakimś ważnym wydarzeniu. Jakże często są pamiątką tych szczególnych momentów dziejowych, w których zwracano się do Boga z podziękowaniem za ratunek. Jest to element kultury chrześcijańskiej i tradycji narodowej, często także dzieło sztuki ludowej. Obecna wystawa jest wynikiem działań dokumentacyjnych, zainicjowanych przez członków „Promyka” dla utrwalenia zabytkowych kapliczek i niszczących świątków. Od kilku lat starają się zachować na fotografiach i przypomnieć tradycje, wygląd i różnorodność kapliczek i krzyży przydrożnych. Wiele z nich udało się utrwalić na zdjęciach zwłaszcza na ziemi gminy Kłęcko i ziemi gnieźnieńskiej.

Kapliczki i krzyże przydrożne w większości są objęte ochroną konserwatorską. Wierni często nie zwracają na to uwagi i stare, zniszczone przez czas zabytki wymieniają na nowe. Dlatego zdjęcia tych obiektów w ich pierwotnej postaci mają charakter dokumentów, które przypomną po latach wygląd pomników naszej kultury sakralnej.

Dlatego chrońmy je od zapomnienia. 100 rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości stanowi doskonałą okazję, aby jeszcze raz podziękować za wolność naszej ojczyzny i przyjąć kapliczki jako wota dziękczynne dla swojej społeczności.

Bogumiła Górniak

PODZIĘKOWANIA dla tych, którzy projekt wspierali:

Lucyna Smok - Pracownia Artystyczna Pod Patronatem Przyjaciół Dębów Rogalińskich w Rogalinku

MTD Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Marian i Teresa Dziel w Gnieźnie

Marianna Adamczewska - A7 SPÓŁKA Z o.o., Modliszewo

Andrzej Molenda - Klub Żeglarski Korsarz, Kłęcko

Tartak Nowakowscy Michał Nowakowski, Bielawy

Srodowiskowy Dom Samopomocy DOM ANKI

Zygmunt Klimczak, Robert Łacki, Wojciech Czerwiński (wykonywanie obudów)

Paweł Kostusiak (wolontariat)

Agnieszka Filipiak (prace logistyczne)

Autorzy:

Zdzisław Nitecki, Jan Łacki, Piotr Owczarzak, Wojciech Górny (malarstwo), Bogdan Bentyn, Eugeniusz Górniak, Jan Łacki, Krzysztof Łukasik, Henryk Maćkowiak Władysław Nielipiński (fotografia)

Lucyna Smok *Chrzest*
obudowa Zygmunt Klimczak

Zdzisław Nitecki *Królowa Polski*
obudowa Robert Łącki

Mariusz Leszczyński *Niech zstąpi Duch*
obudowa Robert Łącki

Lucyna Smok *On żyje*
obudowa Robert Łącki

proj Artur Babik *Dekalog*, wyk. Srodowiskowy Dom Samopomocy DOM ANKI

Tematem kapliczek członkowie „Promyka” zainteresowali się po raz pierwszy w 2005 r. Ogłoszono wówczas konkursy fotograficzne „Śladami historii naszych przodków” oraz „Krzyże, kapliczki i figury przydrożne”. W ich wyniku powstała wystawa, która po swojej premierze w Miejskim Ośrodku Kultury w Gnieźnie, była jeszcze prezentowana w Pniewach (mar-kwiec 2006), Chodzieży, Zdunach i Kostrzynie (sty-maj 2007). Powodzenie wystawy sprawiło, że członkowie Stowarzyszenia podczas kolejnych wycieczek szczególną uwagę zwracali na mijane przydrożne obiekty kultu, fotografując je lub wykorzystując jako inspirację w innych rodzajach twórczości plastycznej.

W październiku 2011 r. w Bibliotece Publicznej Miasta Gniezna zaprezentowano kolejną wystawę: „Kapliczki, krzyże i figury przydrożne. Ocalić od zapomnienia”. Wśród autorów zdjęć obok polskich pojawiły się nazwiska fotografów węgierskich: Laszlo Molnar, Atilla Mudrak, i Zoltan Czech.

W 2016 r. Eugeniusz Górniak rozmiłowany w kultywowaniu tradycji i zauroczony pięknem tych niewielkich obiektów architektonicznych sformułował ideę budowy kapliczek przy drodze prowadzącej do Ośrodka „Promyka” w Dębicy. Został ogłoszony konkurs adresowany do rzeźbiarzy, plastyków,

Lucyna Smok obudowa Zygmunt Klimczak

rzemieślników na wykonanie oryginalnej kapliczki, figury, płaskorzeźby ilustrującej główne przesłanie kazań papieża Jana Pawła II. Najlepsze prace miały być umieszczone przy ścieżce aby pomagać osobom z niepełnosprawnością w dźwiganiu codziennego krzyża. „Ścieżki Wiary Miłości i Pokoju im. Św. Jana Pawła II Papieża w Dębicy” ostatecznie nie powstały – wpłynęło zbyt mało prac, ale te które stworzono stały się zaczął kolejnej inicjatywy związanej z 100 rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości.

Pomysł został sformalizowany w 2018 r. w zadaniu publicznym dofinansowanym przez Gminę Kłecko, a polegał na wykonaniu kapliczek przydrożnych jako votum wdzięczności za 100 lat niepodległości. Prace malarskie o tematyce religijnej stanowiące wnętrza kapliczek wykonywali uzdolnieni plastycy członkowie „Promyka”, obudowy tworzyli bardziej sprawni w pracach rękodzielniczych, a fotografowie dokumentowali obiekty jakie w ostatnim stuleciu powstały w gminie Kłecko, powiecie gnieźnieńskim i okolicy.

Fotograficzna część wystawy została dopisana do programu organizowanego przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu 4 Wielkopolskiego Festiwalu Fotografii im. Ireneusza Zjeżdżałki.

„Kapliczki”

4. Wielkopolski Festiwal Fotografii im. Ireneusza Zjeżdżałki

Są wszędzie: na wsiach i ich skrajach, w ciszy leśnych duktów, na polach otoczone falującym zbożem, na łąkach zatopione w polnych kwiatach, na skrzyżowaniach dróg i rozdrożach, w przydomowych ogrodach, nad rzeczkami i strumieniami. Jedne skromne, proste, inne rozbudowane, kolorowe. Zdawać się może, że są od zawsze. Stanowią trwały element polskiego krajobrazu, stanowiąc jego niezaprzeczalną ozdobę, będąc jego pertami. Są, przede wszystkim, znakiem wiary naszych przodków. Są także elementem ich kultury i wierności tradycji. Często są świadkami historii tych ziem, świadectwem szczególnych wydarzeń. Wiele z nich to najcenniejsze zabytki okolic, w których stoją. Rzeźbione w drewnie i kamieniu, malowane na drewnie, przybite do drzewa, zbudowane z polnego kamienia, usadowione w małych drewnianych lub murowanych domkach, stojące w niszach na drewnianych palach lub murowanych cokołach. Dawaty nadzieję, wskazywały drogę, chroniły przed nieszczęściami, utwierdzały w wierze, były zachętą do modlitwy, a wszystkie po prostu są. Przydrożne kapliczki – „rozsiane w krajobrazie modlitwy ludu polskiego”.

Tadeusz Basiura,
Katolik.pl

Stowarzyszenie Artystyczno-Rehabilitacyjno-Terapeutyczne „Promyk” Dębica otrzymało w 2006 r. zniszczone gospodarstwo rolne, które wyremontowało i zagospodarowało na ośrodek agrosocjoterapeutyczny. W ośrodku odbywają się zajęcia rehabilitacyjne, rękodzielnicze, rekreacyjne. Jedną z form twórczej ekspresji jest fotografia, którą pasjonuje się część członków Stowarzyszenia.

Autorzy fotografii: Bogdan Bentyn, Eugeniusz Górniak, Jan Łącki, Krzysztof Łukasik, Henryk Maćkowiak Władysław Nielipiński

Stowarzyszenie Artystyczno-
Rehabilitacyjno-
Terapeutyczne „Promyk”
Dębica

Szkoła Podstawowa w Dębicy
23.10.2018 r., g. 16.00
Wystawa czynna do 31.10.2018 r.
wernisaż

◀ (od góry):
Komorowo,
Dąbrówka Kościelna,
Wetnica,
Łabiszynek,
fot. Władysław
Nielipiński

Organizator:

Patronat honorowy:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego
Dofinansowano
ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu
Promocji Kultury

Patroni medialni:

Cielimowo fot. Henryk Maćkowiak

Brzezka fot. Henryk Maćkowiak

Strzyżewo Paczkowe fot. Krzysztof Łukasik

Grzybowo fot. Eugeniusz Górniak

Stowarzyszenie Artystyczno-Rehabilitacyjno-Terapeutyczne „Promyk” Dębica

w obecnym kształcie powstało w 2013 r. (wcześniej działało pod nazwą „Stowarzyszenie Centrum Rehabilitacyjno – Kulturalne PROMYK w Gnieźnie, Oddział Dębica). Celem stowarzyszenia jest niesienie wszechstronnej pomocy zdrowotnej, ochrony i promocji zdrowia, organizowanie i upowszechnianie działalności sportowej, rekreacyjnej i aktywnych form wypoczynku oraz zwiększenie aktywności życiowej i fizycznej osób niepełnosprawnych i osób starszych. Podejmowanie wszelkich działań na rzecz nauki, edukacji, kultury, oświaty i wychowania celem niesienia pomocy tej grupie społecznej znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej. (KRS: 0000430706)

Zgodnie z definicją Brytyjskiego Stowarzyszenia Arteterapeutów (The British Association of Art Therapists (BAAT) arteterapia jest formą psychoterapii (art psychotherapy), która traktuje media artystyczne jako podstawowy sposób komunikacji. We wspierającym środowisku, któremu sprzyja relacja terapeutyczna, uczestnik arteterapii może tworzyć obrazy i obiekty, w celu ich eksploracji oraz dzielenia się znaczeniami, które mogą być z nich odczytane. Dzięki temu osoba może lepiej zrozumieć siebie oraz naturę swoich problemów i trudności. To z kolei może prowadzić do pozytywnej trwałej zmiany w jego postrzeganiu siebie, w aktualnych relacjach oraz ogólnie rozumianej jakości życia. (pl.wikipedia.org/wiki/Arteterapia)

Rehabilitacja psychiczna przy pomocy sztuki odgrywa dużą rolę dla ludzi starszych i niepełnosprawnych. Twórczość artystyczna członków Stowarzyszenia „Promyk” Dębica jest zgodna ze statutowym programem „Rehabilitacji przez Kulturę”. W ramach Stowarzyszenia realizowane są zajęcia arteterapeutyczne w formie fotografii, malarstwa, haftu, tkactwa i krawiectwa artystycznego. Uczestnicy zajęć bardzo często organizują wystawy swojej twórczości dostarczając odbiorcom pozytywnych emocji. Ich dewizą jest, że sztuka to obraz i interpretacja świata jaki nas otacza, pozwala lepiej ten świat poznawać i znajdować w nim miejsce dla siebie, poczucie spełnienia, „bycia potrzebnym”.

Bogumiła Górniak
prezes SART Promyk Dębica

**prezentacja wystawy w Szkole Podstawowej w Dębicy
23-31 października 2018 r.**

ORGANIZATOR

Stowarzyszenie Artystyczno-Rehabilitacyjno-Terapeutyczne „Promyk”
Dębica 33, 62-271 Działyń, tel. 519-304-646
e-mail: scrk.promyk.debnica@wp.pl <http://www.promyk-debnica.pl/>

DOFINANSOWANIE PROJEKTU

Urząd Miasta i Gminy Kłecko
62-270 Kłecko, ul. Dworcowa 14, tel. 61 4270125
email: klecko@klecko.pl www.klecko.pl

WSPÓŁORGANIZATORZY

Szkoła Podstawowa w Dębicy
62-271 Działyń, Dębica 3, tel. 614279677
e-mail: szkola.debnica@klecko.pl

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
61-819 Poznań ul. Prusa 3, tel. 61 66 40 867
e-mail: foto@wbp.poznan.pl www.wbp.poznan.pl

projekt katalogu Władysław Nielipiński, druk WBPIKAK
okładka: *Chrystus frasołliwy* wyk Marianna Adamczewska